

ram enim perfectorum est relinquere omnia, hoc est curas mundi postponere, cunctorum autem fidelium est renuciare omnibus. hoc est se tenere que mundi sunt: vt tamen per ea non teneantur in mundo.

h BEDA. Dixerat superius turrim virtutum non solum consummandam, sed etiam inchoandam, ad quod pertinet quod dicitur. Bonum est sal. Bonum est sal sapientie spiritualis, cordis archana condire, immo cum Apostolis sal terrae fieri. E V S E B. Sal enim secundum substantiam quidem ex aqua constat & spiritu, modicum quid terrestri tatis participans. deficiat autem fluidam naturam corruptoris corporum, vt mortua corpora conferuet. Merito igitur discipulos suos comparat sal, eo quod ipsi regenerati sunt per aquam, & spiritum.

C A P. XV.

Rant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores vt audirent illum. Et murmurabant pharisaei & scribae, dicentes. Quia hic peccatores recipit, & man-

Cumque totum spiritualiter viuerent, & non secundum carnem ad modum salis corruptam vitam hominum in terra degentium conuertebant, & virtuosam vitam sequaces oblectando conuertebant. THEO. Non solum autem eos qui donati sunt magistrali gratia, sed etiam id otas exposcit ad modum salis fieri viles proximo. Si vero qui futurus est vilius alijs fiat reprobis, iuuari non poterit. vnde sequitur. Si autem sal euauerit, in quo conditur? BEDA. q. d. Si quis semel condimento veritatis illuminatus ad apostasiam redierit quo alio doctore corrigetur? qui, scilicet eam quam ipse gustauit sapientiae dulcedinem, vel aduersus saeculi perterritus, vel illecebris illectus abiecit. vnde sequitur. Neque in terram, neque in sterquilinum vile est, sed foras mittetur. Sal enim cum ad condendos cibos carnesque sicandas valere desierit, nulli iam vsu aptum erit. Neque enim in terram vile est, cuius iniectu germinare prohibetur, neque in sterquilinum agriculturam profuturum, sic qui post agnitionem veritatis retrocedit neque ipse fructum boni operis ferre, nec alios excolere valet, sed foras mittendus est, hoc est ab Ecclesia vnitate secedendus. THEO. Verum, quia sermo parabolicus, & obscurus erat, excitans dominus auditores ne qualitercumque acciperent quod dictum est de sale, subdit. Qui habet aures audiendi, audiat. Hoc est, si cui sapientia inest, intelligat. Aures enim hic cognoscitiam vim animae, & aptitudinem intelligendi accipere debemus. BEDA. Audiat etiam non contemnendo, sed obediendo & faciendo, quae dicit.

C A P. XV.

MBR. Didiceras in superioribus saecularibus occupationibus non teneri, caduca non praeferre perpetuis. Sed quia fragilitas humana firmum nequit in tanto saeculi lubrico tenere vestigium, etiam aduersus errorem remedia tibi bonis medicis demonstrauit, spem venie iudex misericors non negauit. vnde subditur. Erant autem appropinquantes ei publicani, & peccatores vt audirent eum. GLOSA. Id est, qui publica exigunt vectigalia vel conducunt, & qui luca saeculi per negotia sectantur. THEO. Hoc enim exequatur cuius causa carnem susceperat, admitrens peccatores, sicut medicus agrotantes. Sed pharisaei vere criminosi huic pietati murmurare compendebant. vnde sequitur. Et murmurabant pharisaei, & scribae dicentes. Quia hic peccatores recipit, & manducat cum illis. GREG. in Hom. ex qua re colligitur, quia vera iustitia compassionem habet, falsa designationem: quamuis & iusti solent recte peccatoribus indignari, sed aliud est quod agitur typo superbiae, aliud quod zelo disciplinae, quia iusti & si foris increpationes per disciplinam exaggerant, intus tamen dulcedinem per charitatem seruant. Praeponunt sibi in animo ipsos plerumque quos corrigunt quod agentes per disciplinam subditos, & per humilitatem custodiunt semetipsos. At contra, hi qui de falsa iustitia superbiere solent, ceteros quoque despiciunt, nulla infirmitatibus misericordia condescendunt. Et quo se peccatores esse non credunt, eo deterius peccatores sunt, de quorum numero pharisaei erant, qui diiudicantes dominum, quod

Ho. E. 34

peccatores suscipere amenti corde ipsam fontem misericordiae reprehendebant. Sed quia agri erant, ita vt agros se esse nescirent quatenus quod erant agnoscerent, caelestis medicus blandis eos fomentis curat. Sequitur enim. Et ait ad illos parabolam istam dicens. Quis ex vobis homo. Similitudinem dedit, quam in se homo recognosceret, & tam ad auctorem hominum pertinere. quia enim ceterarius perfectus est numerus, ipse centum oves habuit, cum sanctorum angelorum, & hominum naturam possedit. vnde subditur. Qui habet centum oves. CYRILL. Hinc percipit latitudinem regni saluato ris nostri. Dicit enim oves esse centum, referens numerum subiectarum sibi rationalium naturalium ad integra multitudinem, est enim centenarius numerus perfectus ex decem decadibus constitutus. Sed ex his vna obratuit, scilicet genus humanum quod terram colit. AMBROS. Dives pastor cuius nos omnes centesima portio sumus. vnde sequitur. Et si perdidit vnam ex illis. GREGOR. Vna ovis tunc perit, quando peccando homo pacua vitae reliquit. In deserto autem nonagintanovem remanserunt, quia rationalis creaturae numerus, angelorum videlicet & hominum, qui ad videndum deum conditus fuerat, pereunte homine, erat imminutus. vnde sequitur. Nonne dimittit nonagintanovem in deserto? quia scilicet angelorum chorus reliquit in caelo. Tunc autem homo caelum deseruit, cum peccauit. Et vt perfecta omnia ouium integraretur in caelo, homo perditus querebatur in terra. vnde sequitur. Et vadit illam, quae perierat donec inueniat illam. CYRILLVS. Numquid autem saeuens in reliquis motus est pietate vnus? nequaquam. Sunt enim illae in tuto circumspiciente illas potentissima dextera, sed magis oportebat miserere pereuntis, ne imperfecta videretur res quae multitudine. Vna enim reduta, sortitur centenarius propriam speciem. A VGVS TINVS. de Quaeestionibus Euangeliorum. Vel illas nonagintanovem dixit quas reliquit in deserto, superbos significans tamquam sollicitudinem gerentes in animo, dum solo se videri voluit, quibus ad perfectionem vnitas deest. cum enim quiesceat a vera vnitate diuelliatur, superbe diuelliatur, suae quippe postis esse cupiens, non sequitur vnum quod est deus. vni autem deputat omnes per penitentiam reconciliatos, quae humilitate obtinetur. GREGOR. Nissenus. Cum autem pastor inuenisset ouem, non punit. Non duxit ad gregem vrgendo, sed superponens humero & portans clementer annumerauit gregi. vnde sequitur. Et cum inuenit ouem imponit in humeros suos gaudens. GREGOR. in Homilia. Ouem humeris suis imposuit, quia humanam naturam suscipiens, peccata nostra ipse portauit. Inuenta autem oue ad domum redit, quia pastor noster reparato homine ad regnum caeleste rediit. vnde sequitur. Et veniens domum conuocat amicos, & vicinos dicens illis. Congratulamini mihi, quia inueni ouem meam quae perierat. Amicos, & vicinos vocat Angelorum chorus, quia amici eius sunt, quia voluntatem eius continue in sua stabilitate custodiunt. Vicini quoque eius sunt, quia claritatem visionis illius sua assiduitate perficiuntur. THEOPHILVS. Superbae igitur virtutes omnes dicuntur, in eo quod omnis natura creata aspectu Dei bestialis est. In eo vero quod rationalis est, amici & vicini dicuntur. GREGORIVS. in Homilia. Et notandum, quod non dicit. Congratulamini? inuenit ouem, sed. Mihi. Quia videlicet eius est gaudium vita nostra, & cum nos ad caelum reducit, solemnitatem letitiae illius implemus. AMBROSIVS. Angeli autem quoniam sunt rationales, non immerito hominum redemptione letantur. vnde sequitur. Dico vobis, quod ita gaudium erit in caelo super vno peccatore penitentiam agente, quam supra nonagintanovem iustis, qui non indigent penitentia. Hoc proficiat ad incepta probitatis, si vnusquisque conuersionem suam gratam fore credat ceteris angelorum, aut quorum affectare patrocini, aut vereri debet offensam. GREGORIVS. in Homilia

Lib. 2. q. 31.

Homilia. Plus autem de conuersis peccatoribus, quam de sanctoribus iustis in caelo gaudium esse fateatur, quia plerumque hi, qui nullis se oppressos peccatorum molibus sciunt, stant quidem in via iustitiae, sed tamen ad caelestem patriam anxie non anhelant, & plerumque pigri remanent ad exercenda bona praecipua, quia securi sibi sunt, quod

Aut quae mulier habes drachmas decem, & si perdidit drachmam vnam, & nonne accendit lucernam & euertit domum, & quaerit diligenter, donec inueniat eam? Et cum inuenit, conuocat amicas & vicinas, dicens. Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, quia gaudium erit angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente.

Aut quae mulier habes drachmas decem, & si perdidit drachmam vnam, & nonne accendit lucernam & euertit domum, & quaerit diligenter, donec inueniat eam? Et cum inuenit, conuocat amicas & vicinas, dicens. Congratulamini mihi, quia inueni drachmam quam perdideram. Ita dico vobis, quia gaudium erit angelis Dei super vno peccatore penitentiam agente.

Lib. 2. q. 33.

CYRILLVS. Per praecedentem parabolam in qua genus humanum dicebatur quod erratica, docebamur nos fore creatura sublimis Dei, qui fecit nos, & non ipsi nos, cuius pacuae oves sumus, subiungitur secunda parabola, qua genus humanum comparatur drachmae quae perijt. Per quam ostendit nos ad similitudinem & imaginem regiam factos esse, scilicet summi Dei. Nam drachma nummus est impressus habens regiam figuram. vnde dicitur. Aut quae mulier habes decem drachmas. GREG. in Hom. Qui significatur per pastorem, ipse per mulierem, ipse enim deus, ipse & Dei sapientia. Angelorum autem & hominum naturam ad cognoscendum se dominus condidit, & ad similitudinem suam creauit. Decem ergo drachmas habuit, quia nouem sunt choros angelorum, sed vt completeret electorum numerus, homo decimus est creatus. A VGVS TINVS. de Quaeestionibus Euangeliorum. Vel in nouem drachmis sicur & in nonagintanoue ouibus ponit eorum significationem, quae de se praefumentes, peccatoribus ad salutem redeuntibus se praedant. vnus enim deest a nouem vt decem sint, & a nonagintanoue, vt centum sint, cui vni deputat omnes per penitentiam reconciliatos. GREG. in Hom. Et quia imago exprimitur in drachma, mulier drachmam perdidit, quando homo, qui conditus ad imaginem Dei fuerat, peccando a similitudine sui conditoris recessit. Et hoc est quod subditur. Si perdidit drachmam vnam, nonne accendit lucernam. Accendit mulier lucernam, quia Dei sapientia apparuit in humanitate. Lucerna quippe lumen in tenebra est, lumen vero in tenebra est diuinitas in carne. accensa mox, vt eius diuinitas per carnem claruit, omni se nostra conscientia conculsit, quia euerfionis sermo non discrepat in eo, quod in alijs codicibus legitur, Eumdat, quia praua mens si non prius praetimore euerfuitur, ab assuetis vitijs non mundatur. euerfa autem domo, inuenitur drachma. Sequitur enim. Et quaerit diligenter donec inueniat. Quia scilicet cum perturbatur conscientia hominis, reparatur in homine similitudo conditoris. GREGOR. Nazianzenus. Inuenta autem drachma, caelestes virtutes facit participes gaudij, quas ministras dispensationis fecit. vnde sequitur. Et cum inuenit, conuocat amicas & vicinas dicens. Congratulamini mihi quia inueni drachmam, quam perdideram. GREGOR. in Homilia. Superbae enim virtutes tanto diuinae sapientiae iuxta sunt, quanto ei per gratiam continuat visionem appropinquant. THEOPH. Vel amicae sunt, vt exequentes voluntatem ipsius, vicinae vero, vt incorporatae, vel forte amicae ipsius sunt omnes superbae virtutes, vicinae vero sunt propinquiores, scilicet Throni, Cherubim, & Seraphim. GREGORIVS. Nissenus. Vel aliter hoc reor dominum nobis proponere in inquisitione perditae drachmae, quia nulla nobis a ceteris virtutibus vilitas peruenit quas drachmas vocat, quamuis praesto sint omnes vna sola deficiente anima viduata, quae scilicet diuinae similitudinis nitorem fortitur.

propter quod primo quidem iubet lucernam accendere, scilicet verbum diuinum quod abscondita patefacit. Vel forsitan penitentiae lampadem, sed in domo propria, id est in seipso, & in sua conscientia oportet perquirere drachmam perditam, id est regis imaginem, quae non penitus deperijt, sed est tecta sub

Ait autem. Homo quidam habuit duos filios, & dixit adolefcentior ex illis patri. Pater da mihi portionem substantiae, quae me contingit. Et diuifit illis substantiam. Et non post multos dies, congregatis omnibus, adolefcentior filius peregre profectus est in regionem longinquam, & ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Et postquam omnia

tales vires circa animam considerat, quas docet gaudere in domino, deinde concludens parabolam subdit. Ita dico vobis, gaudium erit angelis super vno peccatore penitentiam agente. GREGORIVS. in Homilia. Penitentiam agente est praeterita mala plangere, & plangenda non perpetrare. Nam qui sic alia deplorat, vt tamen illi committat, adhuc penitentiam agere, aut ignorat aut dissimulat. Cogitandum est etiam, vt per hoc conditori suo satisfaciatur, vt qui promissis prohibita sibi, abscindere debeat etiam concessa, & se reprehendat in minimis, qui se meminit in maximis deliquisse.

AMBROSIVS. Tres ex ordine Lucas parabolas posuit. Omnis quae perierat, & inuenta est, drachma perierat, & inuenta est, filius qui erat mortuus, & reuixit vt triplici remedio prouocati vulnera nostra curemus. Christus, vt pastore suo corpore vehit, quaerit vt mater ecclesia, recipit Deum pater, prima misericordia, secunda suffragatio, tertia reconciliatio. CHRYSOSTOMVS. Est etiam inter parabolas supradictas ratio distinctionis secundum personas, vel mentes peccantium, vt pater filium recipiat penitentem, qui arbitrij sui libertate vitur, vt cognoscat vnde ceciderit. Pastor vero ouem errantem, & non sapientem reuerti requirat, & humeris suis referat, irrationabili animali imprudentem hominem comparans, qui in alieno dolo circumuentus, errauerat sicut ouis. Praefens ergo parabola proponitur, cum dicitur. Ait autem. Homo quidam habuit duos filios. Sunt qui dicant de duobus filijs istis seniore angelo esse, iuniorem vero hominem ponunt, qui in longinquam peregrinationem abiit, quando in terram, de caelis & paradiso cecidit, & aptant consequentia respicientes ad causam, vel statum Adae. sed hic sensus pius quidem videtur, nescio tamen si verus sit, quia iunior filius ad penitentiam venit sua sponte recordatus praeteritae abundantiae patris sui. Dominus autem veniens ad penitentiam vocauit humanum genus, dum sponte sua regredi, vnde ceciderat non cogitaret. Deinde senior filius in reditu, & salute fratris sui tristatur, cum dominus dicat laetitiam esse apud angelos super vno peccatore penitentiam agente. CYRILLVS. Quidam vero per seniore filium dicunt significari Israel secundum carnem, per alium vero qui discessit a patre, describitur multitudo gentium. A VGVS TINVS. de Quaeestionibus Euangel. Hic ergo homo habens duos filios, deus habens duos populos intelligitur, tamquam duas stirpes generis humani, vnam eorum qui permanferunt in vnus Dei cultu, alteram eorum, qui vsque ad colendum idola deseruerunt Deum. Ab ipso ergo exordio creaturae mortalium, maior filius ad cultum vnus dei pertinet, minor autem petit vt sibi pars substantiae, quae eum tangeret daretur a patre. vnde sequitur. Et dixit adolefcentior ex illis patri. Pater da mihi portionem substantiae, quae me contingit. tamquam anima potestate sua delectata, id quod illi est viuere intelligere meminisse, vel ingenio alacri excellere petit, quae diuina sunt munera. haec autem in potestate sua accepit per liberum arbitrium. vnde sequitur. Et diuifit illis substantiam. THEOPH. Hominis substantia rationalitas est, quam comitatur libertas arbitrij, & similiter quaecumque dominus dedit nobis pro substantia nostra parabitur, vt caelum terra & vniversa creatura, lex & prophetae. AMBROSIVS. Vides autem, quod diuinum patrimonium penitentibus datur, nec putes culpa patris, quod adolefcentiori dedit, nulla Dei regno infirmata grata, nec fides grauat annis. Ipse certe se iudicauit idoneum, qui poposcit, atque vti nam non recessisset a patre: impedimentum nescisset gratis. Sequitur enim.

Lib. 2. q. 33.

Caten. Aur. S. Tho. Aa Et

Et non post multos dies congregatis omnibus adolescentior filius peregre profectus est in regionem longinquam. CHRYS. Minor filius in regionem longinquam profectus est non localiter a Deo decedens qui ubique est, sed affectu: fugit enim Deum peccator ut a longinquo flet. AVG. de Verbis Do. Quisquis enim ita vult esse similis Deo ut forritudinem suam ad illam custodiat, non ab illo recedat ei coherendo ut custodiat similitudinem & imaginem ad quam factus est. Porro peruersi vult imitari Deum ut quomodo Deus non habet a quo regatur, sic ipse velit sua potestate vti, ut nullo regente viuatur: quid rellat, nisi ut recedens ab eius calore torpescat, recedens a veritate vanelet? AVGVST. de Quæst. euang. Quod autem non post multos dies dixit factum, ut congregatis omnibus peregre proficeretur in regionem longinquam, quæ est obliuio Dei, hoc est, quia non multo post institutionem humani generis placuit animæ per liberum arbitrium ferre secum velut quandam potentiam naturæ suæ, & deferere eum a quo condita est fides de viribus suis, quas vires tanto consumit citius, quanto eum deseruit a quo data sunt. vnde sequitur: Et ibi dissipauit substantiam suam viuendo luxuriose. Luxuriosam vero vel prodigam vitam vocat amantem fundere atque spaciari pompis exterioribus intrinsecam, cum ea quique sequitur, quæ ad alia procedunt, & relinquit eum qui sibi est interior. vnde sequitur: Et postquam consummasset omnia, facta est fames magna in regione illa. Fames est indigentia verbi veritatis. Sequitur: Et ipse cepit egere. AMBR. Merito egere cepit, qui thesaurum sapientie & scientie Dei, diuitiarumque celestium altitudinem dereliquit. Sequitur: Et abiit & adhæsit vni ciuium regionis illius. AVGVST. de Quæst. euang. Vnus ciuium regionis illius aliquis acereus princeps est ad militiam diaboli pertinet, cuius villa est modus potestatis ipsius. de qua sequitur: Et misit illum in villam suam ut pasceret porcos. Porci sunt immundi spiritus qui sub ipso erant. BEDA. Porcos autem pascere, est ea quibus immundi spiritus gaudent, operari. Sequitur: Et cupiebat implere ventrem suum de filiquis quas porci manducabant. AMBR. Siliqua genus leguminis est, intus inanis, foris mollis. quo corpus non reficitur, sed impletur, ut sit magis oneri, quam vsui. AVGVST. de Quæst. euang. Siliqua ergo quibus porcos pascere, seculares doctrinæ sunt, steriles, vanitatem personantes, de quibus laudes idolorum fabularumque ad deos gentium pertinentium vario sermone atque carminibus percrepant quibus demonia delectantur. vnde cum iste faciatur cupiebat, aliquid solidum & rectum, quod ad beatam vitam pertineret inuenire volebat in talibus, & non poterat. vnde sequitur: Et nemo illi dabat. CYRIL. Sed cum ludæi multipliciter arguantur in sacra scriptura de multis criminibus, quomodo populo illi conuenient verba maioris filij dicentis: Ecce tot annis seruius tibi, & nunquam mandatum tuum præterui. Est ergo hic sensus parabole: Arguentibus eum pharisæis & scribis, quod recipere peccatores, proponit præsentem parabolam, in qua hominem vocat, Deum, qui pater est duorum fratrum, in forum, scilicet & peccatorum, quorum primus gradus est iustum ab initio iustitiam sequentium, secundus gradus est hominum per penitentiam ad iustitiam redutorum. BASI. Facit etiam ad antiquioris consistentiam magis animus senilis & grauitas, quam canities capillorum, nec qui secundum ætatem est iuuenis increparatur, sed iuuenis moribus, qui secundum passionem viuunt. TITVS. Abijt ergo adolescentior nondum adultus mente, petique a patre id quod ei de hereditate contigit, ve scilicet non ex necessitate seruiat, sumus enim animalia rationalia liberum arbitrium habentia. CHRYSO. Dicit autem scriptura diuidere patrem ex æquo filijs duobus substantiam suam, id est scientiam boni & mali, quæ vere & perpetua sunt opes animæ bene ventis. Quæ enim ex deo est, in prima natiuitate hominibus substantia rationalis æqualiter cunctis nascens datur. De subsequenti autem conuersatione vnusquisque plus, aut minus huius substantie possidere inuenitur, dum vnus ea quæ sumpsit patris esse credens, quasi paterna custodit, alius sicut propria possessionis licentia dissipandis abijt. Oculi autem libertas arbitrij, quia pater qui neque discedere volentem retinuit, ne liberi arbitrij auferat potestatem, neque manere cupientem cogit abcedere. Abijt autem longe, non locorum trans-

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.

lacione, sed mentis declinatione. vnde sequitur. Peregre profectus est in regionem longinquam. AMBR. OSIVS. Quid enim longinquus est, quam a se recedere, nec regionibus, sed moribus separari: etenim qui se a Christo separat, exul est patriæ, & ciuis mundi. Merito ergo prodegit patrimonium, qui recedit ab ecclesia. TITVS. Vnde & denominatus est prodigus dissipans substantiam suam, id est intellectum rectum, castimoniam, documenta veritatis, notitiam genitoris, memoriam creatio- nis, sensum. AMBR. OSIVS. Facta est autem in regione illa fames non epularum, sed bonorum operum, atque virtutum, quæ sunt miserabiliora ieiunia, etenim qui recedit a verbo Dei elurrit, quia non in solo pane viuunt homo, sed in omni verbo Dei qui recedit a thesauro eger. Egere ergo ideo cepit, & famem pari, quia nihil prodigæ facis est voluntati: abijt itaque & adhæsit vni ciuium. Qui enim heret in laqueo est, & videtur ciuis iste princeps esse istius mundi. Denique ad villam eius mittitur quam emit, qui se excusat a regno. BEDA. In villam enim mitti est substantia mundialis cupiditate subigari. AMBR. Pascit autem porcos illos in quos petiit diabolus introire, in foribus ac fetore viuentes. THEOPH. Hos igitur pascit, quia alios præcellit in vicio, ut sunt lenones, archipredones, archipublicani: qui alij sunt doctores operationis male. CHRYS. Vel spiritalibus destitutus operibus quasi prudentia & intellectu porcos pascere dicitur, hoc est foridas & immundas in anima sua cogitationes nutrire, & dedit escas irrationabiles prauæ conuerfationis, dulces quidem egenti bonorum, quia suauiter peruersi videtur omne opus carnae voluptatis, quæ virtutes animæ penitus enervat & perimit huiusmodi cibos quasi porcos & male dulces, id est carnalium delectationum illecebras, filiquarum nomine scriptura designat. AMBR. OSIVS. Cupiebat autem filiquis ventrem implere suum, nec enim alia est cura luxuriosis nisi ventrem suum implere. THEOPH. Quibus nullus dat futuritatem malorum, distat enim a Deo qui talibus vescitur. Demones autem ad hoc student, ne vnquam saturitas malorum proueniat. GLOS. Vel nemo illi dabat, quia cum diabolus aliquem suum facit, ultra ei abundantiam non procurat, sciens eum esse mortuum.

Greg. Nissenus, Contempserat patrem in primo recessu adolescentior filius, & opes paternas profuderat. At ubi lapsu temporis est attritus laboribus, dum mercenarius fieret, & eodem cum porcis pabulo pascere, redijt in domum paternam caligatus. vnde dicitur. In se autem reuersus dixit. Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus, ego autem hic fame perego? AMBR. Bene in se reuertitur, quia se recessit etenim qui ad dei regreditur se sibi reddit, & q recedit a Christo se sibi adicit. AVGVST. de Quæst. Euang. In se autem reuersus est ab eis qui forinsecus frustra illicunt & seducunt, in conscientie sue interiora suam intentionem reduxit. GREGORIVS. Nazanzenus. Est autem secundum tres differentias obedientie discretio: aut enim metuenter supplicia declinamus a malo: & sumus in dispositione seruilis: aut mercedis lucra venientes exequimur quæ mandantur mercenarijs assimilati, aut ipsius gratia boni & dilectionis ad deum qui dedit legem seruimus, & sic dispositionem redolemus filiorum. AMBR. Filius enim, qui habet sancti spiritus pignus in corde, secularis mercedis lucra non querit, sed ius seruat heredis. Sunt etiam mercenarij boni qui conducuntur ad vineam. Isti non filiquis, sed panibus abundant. AVGVST. de Quæstionibus Euangeliorum. Vnde autem hoc scire poterat in quo tanta erat obliuio Dei, sicut in omnibus idolatri fuit, nisi quia ista recogitatio respicientis est, cum euangelium prædicaretur, iam poterat talis anima aduertere multos, prædicare veritatem, inter quos quidam essent non ipsius amore veritatis ducti, sed cupiditate comparandorum secularium commodorum, qui tamen non aliud annunciant, sicut heretici, vnde mercenarij recte appellantur. In eadem quippe domo eundem panem verbi tractantes, non tamen in hereditatem æterna vocati, sed temporalis mercede conducti. CHRYSOSTOMVS. Signanter autem subdit. Ego autem hic fame perego? quasi diceret. Ego non alienus, sed filius boni patris, & frater filij obsequentis. ego liber, & generosus factus sum inferior mercenarius, a summa celsitudinem primæ nobilitatis ad infimam humilitatem delapsus. GR.

Lib. 2. q. 33.

Ofonei san- gum lauat.

Lib. 2. q. 33.

GR.

Gregor. Nissenus. Non prius autem redijt ad pristinam felicitatem, quam in se rediens sentiret opprimens erumnæ præsentiam, & meditaretur penitentia verba que subduntur. Surgam. AVGVSTI. de Quæstionibus Euangeliorum. Quia iacebat. Et ibo: quia longe aberat. ad patrem meum, quia sub principe porcorum erat. Cetera vero sunt penitentiam meditantis in confessione peccati, nondum tamen agentis. non enim iam dicit patri, sed diciturum se esse promittit cum venerit. Intelligas igitur hoc nunc accipiendum esse venire ad patrem in ecclesia constituti per fidem, ubi peccatorum legitima & fructuosa iam possit esse confessio. dicit ergo diciturum se esse patri pateri. AMBR. OSIVS. Quam misericors est offensus, nec paternum nomen designatur audire. Peccauit. Hæc est prima confessio apud auctorem naturæ, præfulum misericordiam arbitrium culpe. Sed & deus nouit omnia, vocem tamen tuam confessionis expectat. Ore enim confessio fit ad salutem, quia alleuat pondus erroris quisquis ipse se onerat, & accusationis excludit inuidiam, qui accusatorem præuenit confitendo: frustra velis occultare quem nihil fallit, & sine periculo prodas quod scias esse iam cognitum confitere magis ut interueniat pro te Christus, roget per te ecclesia, illachrymet populum, nec verearis ne non impetres. Aduocatus spondet veniam, patronus promittit reconciliationem tibi paternæ pietatis, pollicetur assertor. Subdit autem. In cælum & coram te. CHRYS. Dicens coram te, ostendit hunc patrem dei debere intelligi, deus enim solus conspexerit est omnium, a quo nec in corde meditata peccata abscondi possunt. AVGVSTI. de Quæst. Euangeliorum. Vtrum autem hoc peccatum in cælum quod est coram te, ut cælum appellauerit ipsam summam patris. an potius peccauit in cælum coram sanctis animabus, coram te autem in ipso penetrali conscientia? CHRYS. Vel cælum hoc loco intelligatur, qui enim in cælum peccat, quod & si supernum, tamen visibile elementum est, ipse est qui peccat in hominem quem suscepit filius Dei pro salute nostra. AMBR. OSIVS. Vel peccato animæ celestia significantur dona spiritus immittuntur. vel quia ab illius gremio matris Hierusalem, quæ est in cælo non oportuit deuari. deiectus autem se exaltare non debet. vnde subdit. Etiam non sum dignus vocari filius tuus. Et per merito suæ humilitatis possit atcolli, subdit. Fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. BEDA. Ad filij affectum, qui omnia quæ patris sunt, sua esse non ambigit aspirare nequaquam presumit, sed mercenarij statum iam pro mercede feruiturus desiderat, verum, nec hunc quidem nisi paternam dignatione se mereri posse testatur. GREGORIVS Nissenus. Hunc autem filium prodigum spiritus sanctus nobis describit, ut instruat nos qualiter debeamus cordis deplorare peccamina. CHRYSOSTOMVS. Qui postquam dixit. Ibo ad patrem meum: quod ei cuncta attulit bona, non mansit, sed totum iter transiit. Sequitur enim. Et surgens venit ad patrem suum: sic & nos faciamus, nec pigeat nos longitudo via, quia si voluerimus fiet regressus celer & facilis, dummodo desideramus peccatum quod nos a domo paternæ eduxit. est autem & pater redeuntibus clemens, nam subditur. Cum autem adhuc longe esset, vidit illum pater suus. AVGVSTI. de Quæstionibus Euangeliorum. Ante enim quam intelligeret deum longe existens, cum tamen iam pie quæreret vidit illi pater ipsius. Impios enim & superbos conuenienter non videre dicitur tamquam ante oculos non habens. Ante oculos enim haberi, non nisi qui diliguntur dici solent. CHRYS. Senit autem pater penitentiam, non expectauit recipere confessionis verba, sed præuenit petitione misericorditer agens. vnde subditur. Et misericordia motus est. GREG. Nissenus. Confessionis meditatio placauit ei patrem, ut obuiam iret ei, & oscula collo conferret. Sequitur enim. Et accurrens cecidit super collum eius & osculatus est eum. Quod significat rationale iugum hominis ori impositum per euangelicam traditionem, quæ abiecit obseruantia legis. CHRYS. Quid enim est aliud, quod occurrit, nisi quia nos peccatis impeditibus non sira virtute ad deum peruenire non poteramus? Ipse autem potes ad inualidos peruenire descendit. osculatur autem os, per quod emissa de corde confessio penitentis exierat, quem pater lætus excepit. AMBR. Occurrit igitur tibi, quia audit te intra mentis secreta tractantem. Et cum adhuc longe sis, occurrit ne quis impediatur, completitur quoque, in occurru enim presentia est, in complexu clementia, & quasi quodam patris amoris affectu su-

pra collum cadit, ut iacentem erigat, & oneratum peccatis, atque in terrena deflexu, reflectat ad cælum. malo ergo filius esse, quam ouis. Ovis enim a pastore reperitur, a patre filius honoratur. AVGVSTI. de Quæst. Euangel. Vel succurrens cecidit super collum eius. Non enim pater vnigenitum filium suum deseruit, in quo vsque in nostram longinquam peregrinatione cucurrit, quia deus erat in Christo mundum reconcilians sibi. Cadere autem super collum eius, est humiliari in amplexum eius brachium suum, quod est dominus Iesus Christus. Consolari autem verbo gratiæ Dei ad spē indulgentiæ peccatorum, hoc est post longa itinera remeantem mereri a patre osculum charitatis. Incipit autem iam constitutus in ecclesia peccata confiteri, nec dicit omnia quæ diciturum se esse promiserat. Sequitur enim. Dixitque filius ei, Pater, peccauit in cælum & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus. Hoc enim vult fieri per gratiam, quo se indignum per merita fatetur. Non autem quod in illa meditatione dixerat. Fac me sicut vnum de mercenarijs tuis. Cum enim panem non haberet, vel mercenarius esse cupiebat, quod post osculum patris generosissime iam dedignabatur. CHRYS. Pater autem ad filium sermonem non dirigit, sed ministris loquitur, quia qui panem orat, sed responsum verbo vere non accipit, misericordiam vero efficaciter in effectum intuetur. Sequitur enim. Dixit autem pater ad seruos suos. Cito proferte stolum primam, & induite illum. THEOPH. Seruos vel angelos intelligas administratores spiritus, vel sacerdotes, qui baptizate & verbo doctrinæ animam vultu in ipso Christo. Quotquot enim in Christo baptizati sumus, Christum induimus. AVGVSTI. de Quæst. Euang. Vel stola prima est dignitas quam perdidit Adam. Serui qui eam profertur sunt reconciliationis prædicatores. AMBR. Vel stola est amictus sapientie, quo nuda corporis Apostoli tegunt. accipit autem sapientiam primam, est enim & alia quæ mysterium nescit. Annulus autem est sincere fidei signaculum, & expressio veritatis, de quo sequitur. Et date annulum in manu eius. BEDA. Id est in operatione, ut per opera fides clarescat, & per fidem opera confirmetur. AVGVSTI. de Quæst. Euang. Vel annulus in manu pignus est spiritus sancti: propter gratiæ participationem quæ digito bene significatur. CHRYS. Vel iubet annulum dari fidei signaculi salutaris symbolum, seu magis desponsationis insignem & nuptiarum pignus, quibus Christus ecclesiam sponfat, cum anima respiciens per annulum fidei iungitur. AVGVSTI. de Quæst. Euang. Calciamenta autem in pedes præparatio est euangelizandi ad non tangenda terrena, de quibus sequitur. Et calcia in pedes eius. CHRYS. Vel mandat calciamenta pedibus imponi, aut propter cooperienda vestigia, ut per lubrici mundi istius iter fixus incidat, aut propter mortificationem membrorum, vitæ enim nostræ cursus in scripturis pes appellatur, & mortificationis species calciamentis imponitur, quia de animalium mortuorum pellibus conficiuntur. Addit & vitulum illi faginatam iugulandum in conuiuij exhibitione. Sequitur enim. Et adducite vitulum faginatam: id est dominum Iesum Christum, quem vitulum nominat propter hostiam corporis immaculati. Faginatam autem dixit, quia pinguis & optimus intantum est, ut pro totius mundi salute sufficiat. Non autem ipse pater vitulum immolauit, sed alijs immolandum tradidit, permittente enim patre consentiens filius ab hominibus crucifixus est. AVGVSTI INVS de Quæstionibus Euangeliorum. Vel vitulus faginatæ est ipse dominus, secundum carnem factus obprobrijs. Quod autem imperat ut adducant eum, quid aliud est nisi ut prædicent eum, & annuuntio faciant venire in exhausta fame viscera filij effluentis? Nam etiam ut occidant eum iubet, hoc est, ut mortem eius insinuent. tunc enim cuique occiditur, cum credit occisum. Sequitur enim. Et manducemus. AMBR. OSIVS. Bene carnem vituli, quia sacerdotalis est victima, quæ pro peccatis fiebat. Epulantem autem inducit, cum dicit epulemur: ut ostenderet quoniam paternus est cibus, salus nostra, & patris est gaudium, nostrorum redemptio peccatorum. CHRYSOSTOMVS. Ipse enim pater gaudet in reditu filij, & coniuatur in vitulo, quia misericordie suæ fructum in immolatione filij sui gaudens creator in acquisitione populi credentis epulatur. vnde sequitur. Quia hic filius meus mortuus erat, & reuixit, perierat, & inuenus est. AMBR. OSIVS. Ille perijt, qui fuit, itaque gentes, non sunt, Christiani est. Caten. Aur. S. Tho. Aa 2 Potest

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.

Lib. 2. q. 33.